

[LSSAVI/19718/2024](#)

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Sosiaali- ja terveysyksikkö

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

ASIA: Kirjallinen asiantuntijalausunto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta hallituksen esityksestä HE 127/2024 vp.

Esitys koskee ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annettua lakia (vanhuspalvelulaki). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vanhuspalvelulakia siten, että mitoituksen tulisi olla pysyvästi vähintään 0,6 työntekijää asiakasta kohden 1.1.2025 lähtien aiemmin lakiin kirjatun 0,7 sijaan.

Vähimmäismitoituksen alentaminen tulee todennäköisesti vaarantamaan asiakasturvallisuuden toteutumisen

Valvontahavaintojen perusteella vähimmäishenkilöstömitoituksen alentaminen 0,6 tasolle ei riitä vastaamaan asiakkaiden toimintakyvyn edellyttämää palvelujen tarvetta. Lisäksi vähimmäishenkilöstömitoituksen alentaminen tulee mitä todennäköisemmin aiheuttamaan puutteita asiakkaiden oikeudessa saada hyvää sosiaalihuoltoa ja laadukasta palvelua, minkä lisäksi mitoituksen alentaminen voi vaarantaa asiakasturvallisuuden toteutumisen.

Valtakunnallisesti ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja on vähennetty ja palveluun pääsemisen kriteereitä on tiukennettu. Ympärivuorokautiseen palveluasumiseen ohjatut asiakkaat ovat entistä huonokuntoisempia ja tarvitsevat enemmän hoivaa ja huolenpitoa, jolloin mitoitusstarve heidän kohdallaan on huomattavasti korkeampi kuin 0,6 vähimmäismitoitus.

Pääsääntöisesti iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaat ovat joko muistisairaita, heillä on keskivaikeita kognitiivisia häiriöitä tai heillä on jokin vaativa somaattista hoitoa vaativa sairaus, jolloin mitoitusstarve on vähintään 0,65.

Muistisairaana iäkkään henkilön hoiva ja huolenpito edellyttää erityisosaamista henkilökunnalta. Kohtaaminen vaatii aikaa ja rauhallista ympäristöä, jotta vanhus voi kokea ympäristönsä turvalliseksi ja hoidon tavoitteisiin päästäisiin.

Vanhuspalvelulain 20 §:n 1 momentin mukaan toimintayksikössä on oltava henkilöstö, jonka määrä, koulutus ja tehtävärakenne vastaavat toimintayksikön palveluja saavien iäkkäiden henkilöiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palvelun tarvetta ja joka turvaa heille laadukkaat palvelut.

Vanhuspalvelulain 20 §:n 1 momentissa olevaa vaatimusta ei hallituksen esityksessä olla muuttamassa. Jos vanhuspalvelulain 20 § 1 momenttia noudatettaisiin, on palveluntuottajien arvioitava henkilöstön määrä ja rakenne asiakaskunnan palvelutarpeen mukaisesti ja tarvittaessa nostettava mitoitusta yli vähimmäistason asiakkaiden tarpeiden mukaan.

Valvontahavainnot osoittavat jo nyt, että palveluntuottajat suunnittelevat hoivayksikköjen työntekijämitoituksen vähimmäisvaatimuksen mukaan. Hyvinvointialueiden muuttaessa palveluntuottajille maksettavia korvauksia ympäri-vuorokautisessa palveluasumisessa 0,6 mukaisen mitoituksen perusteella, eivät palveluntuottajat todennäköisesti tule edelleenkaan nostamaan henkilöstömitoitusta 0,6 korkeammaksi, vaikka asiakaskunnan palvelutarve sitä edellyttäisi.

Vähimmäismitoituksen alentamisella kategorisesti kaikissa iäkkäiden ympäri-vuorokautisen palveluasumisen yksiköissä 0,6 tasoon ei asiakkaille voida tarjota perushoidon lisäksi elämän laatua ja toimintakykyä ylläpitäviä palveluja. Vanhukset tarvitsevat laadukkaan perushoidon lisäksi sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemista ja erilaisia aktiviteetteja säilyttääkseen fyysisen kunnon ja elämän mielekkyyden.

Valvontahavaintojen perusteella yksiköissä, joissa on korkeampi henkilöstömitoitus ja riittävä määrä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, on myös parempi henkilöstön saatavuus ja pysyvyys. Riittävä vähimmäishenkilöstömitoitus on keskeinen tekijä vanhustenhuollossa työskentelevien pitovoiman turvaamisen sekä palvelun asianmukaisen laadun kannalta.

Mitoituksen laskeminen voi aiheuttaa pidemmällä aikavälillä hyvinvointialueille kustannuksia, jotka voivat heikentää taloutta muun muassa henkilöstön uupumisen vuoksi. Hallituksen esityksessä tuodaan esille se, että eettinen kuormitus ja muut työn psykososiaaliset kuormitustekijät ovat iäkkäiden palveluissa muuta sosiaali- ja terveydenhuoltoa yleisempiä.

Teknologisia ratkaisuja on esitetty yhdeksi ratkaisuksi työntekijämitoituksen alentamiseksi. Henkilökuntaa ei voida kuitenkaan korvata teknologian avulla. Ikäihmisten hoiva ja huolenpito edellyttää asiakkaan kohtaamista ja konkreettista auttamista. Teknologiset ratkaisut voivat olla korkeintaan tukemassa hoitotyötä ja varmistamassa asiakasturvallisuuden toteutumista.

Mikäli eduskunta päättää laskea mitoitusta aluehallintovirastojen asiantuntijoiden näkemyksistä huolimatta, tulee varmistaa, että vanhusten asumispalveluyksiköissä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden määrä vastaa asiakkaiden palvelutarvetta.

Jokaisella vanhuksella on oikeus arvokkaaseen elämään, joka turvataan laadukkailla palveluilla.

Lisätietoja antaa tarvittaessa ylitarkastaja Anita Paavola puh. 029 501 8841, anita.paavola@avi.fi

Sosiaali- ja terveysyksikön päällikkö

Niina Siirilä

Ylitarkastaja

Anita Paavola

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Postiosoite: PL 5, 13035 AVI

Puhelinvaihde: 0295 016 000

kirjaamo.lansi@avi.fi | www.avi.fi

Tämä asiakirja LSSAVI/19718/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/19718/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Paavola Anita 14.10.2024 11:26

Ratkaisija Siirilä Niina 14.10.2024 11:33